

Privacy og datasikkerhed 2019

En befolkningsundersøgelse

Privacy og datasikkerhed 2019

Resume

At danskerne er meget aktive på nettet, er afgørende vigtigt for, at vi som nation kan holde os fremme i feltet i forhold til den digitale udvikling. Derfor er det også grundlæggende nødvendigt, at vi ved, hvordan vi skal agere virtuelt for at kunne være trygge og sikre.

IDA og Forbrugerrådet Tænk sætter i denne analyse fokus på danskernes adfærd på nettet. Analysen behandler emnerne sikkerhed, anonymitet, afgivelse af data og cookies, og er en opfølgning på tilsvarende analyser fra 2015 (gennemført af IDA og Erhvervsstyrelsen) og fra 2017 (gennemført af IDA og Forbrugerrådet Tænk).

Resultater - uddrag

Danskernes private sikkerhedsniveau er generelt for lavt. Særligt de yngre mellem 18 og 34 år har et lavt eller et meget lavt sikkerhedsniveau (80 pct.). Ligeledes har mange danskere en usikker brug af passwords (68 pct.). Dette kan samlet set være problematisk, hvis man vil værne sig mod it-kriminalitet.

Mange danskere har været udsat for forsøg på cyberkriminalitet (49 pct.). Særligt de ældre mellem 50-70 år er hårdt ramt på trods af, at det er dem, der har det relativt højeste sikkerhedsniveau målt ud fra de otte anbefalinger.

Den teknologiske udvikling har givet os muligheden for at have internetopkoblet overvågningsudstyr og digitale assistenter. De profileres som hjælperedskaber, men har den bagside, at de kan optage og lagre bl.a. samtaler, uden at brugerne af dem er klar over det. Næsten halvdelen af dem, der har sådant udstyr, forholder sig ikke til det faktum, at de digitale assistenter optager ens private samtaler.

Meget data er privat for danskerne. Danskerne er overvejende enige om, at personnummer, helbredsoplysninger og oplysninger om økonomi er meget privat. Samtidig viser undersøgelsen, at relativt mange danskere (78 pct.) ikke har tillid til, at fx sociale medier ikke videregiver information.

Hvad vi er villige til at dele med venner, læge og forsikringssselskab af sundhedsoplysninger om os selv, har ændret sig meget siden 2015. Vi er med tiden blevet mindre villige til at dele informationer om os selv. Dog er der fortsat relativt mange, som stadig er villige til at dele information med venner (42 pct.) og forsikringssselskab (41 pct.).

82 pct. vil gerne være anonym, når de er online (altid, ofte, af og til), og 46 pct. oplever det som svært eller meget svært at slette tidligere information om dem selv. Derudover mener mange danskere, at de ville gøre mere for at sikre deres anonymitet, hvis de kendte de rette redskaber (65 pct.).

Metode

Rapporten bygger på en undersøgelse, som Userneeds har gennemført for IDA og Forbrugerrådet Tænk i januar 2019. Der er kommet 2.019 svar fra et repræsentativt udsnit af befolkningen mellem 18-70 år.

Indhold

Privacy og datasikkerhed 2019.....	2
Afsnit 1: Danskernes sikkerhedsniveau på nettet er generelt lavt.....	4
Afsnit 2: Mange bliver udsat for cyberkriminalitet	9
Afsnit 3: Danskernes brug af overvågningsudstyr og digitale assistenter	12
Afsnit 4: Meget data er privat for danskerne	14
Afsnit 5: Vi deler stadig meget på nettet.....	17
Afsnit 6: Svært at være anonym på sociale medier.....	19
Afsnit 7: Cookies er irriterende for mange	23

Afsnit 1: Danskernes sikkerhedsniveau på nettet er generelt lavt

Internettet og computerudstyr bliver kun en større og større del af danskernes dagligdag. Det gælder alt fra kommunikationsmidler såsom mail og sociale medier til digitale assistenter, der får den travle hverdag til at glide lettere. I dag kan man nærmest få en app til alt, men hvilken betydning har det for danskernes privatliv og datasikkerhed, at digitaliseringen omfavner vores liv i den grad?

Antallet af angreb på privates og virksomheders computere og netværk er stødt stigende. Kriminelle bliver hele tiden dygtigere, og det bliver stadig vanskeligere at undgå at få computere og netværk i hjemmet inficeret af virus, malware, ransomware og lignede. Mange får stjålet data, bliver franarret penge, får spredt billeder og andre personlige oplysninger på nettet, eller får helt overtaget deres identitet. Det er vanskeligt at gardere sig fuldstændigt mod angreb, men med en række almindelige forholdsregler kan man gøre livet vanskeligere for de kriminelle og reducere skaden, hvis uheldet alligevel er ude.

Forbrugerrådet Tænk driver sammen med TrygFonden appen Mit digitale selvforsvar, der holder brugerne opdaterede på aktuelle online trusler og giver råd og vejledning til en tryggere digital hverdag.

Politiet anbefaler, at man ikke åbner mails fra ukendte afsendere og ukendte vedhæftninger. Derudover er det en god ide at opdatere programpakker og netværk med de seneste versioner. I alt har politiet oplistet 8 sikkerhedsanbefalinger til privatpersoner og virksomheder for at undgå angreb udefra¹. De er følgende:

1. Klik aldrig på links uden at vide hvor det linker til.
2. Åbn aldrig ukendte vedhæftede filer.
3. Opdater altid antivirusprogrammer på computere og andre enheder til nyeste version.
4. Opdater altid browser på computere og andre enheder til nyeste version.
5. Opdater altid dit styresystem på computere og andre enheder til nyeste version.
6. Brug aldrig åbne netværk på fx cafeer, museer, offentlig transport eller andre lignende steder.
7. Brug aldrig USB-nøgler til flere computere.
8. Brug altid kryptering af hjemmenetværk.

Deltagerne i undersøgelsen er blevet spurgt, om de lever op til de enkelte otte råd. Svarene kan ses i tabel 1 og 2.

---

¹ ComputerWorld (20.3.2015): ” Politiet advarer: Stor ransomware-bølge skyller ind over Danmark”.

Tabel 1. Hvor ofte gør du følgende?

	Altid	Ofte	Af og til	Sjældent	Aldrig	Kender / ved ikke	I alt
Klikker på links uden at vide hvor det linker til?	1 %	3 %	15 %	40 %	39 %	3 %	100 %
Åbner ukendte vedhæftede filer?	1 %	2 %	5 %	17 %	74 %	2 %	100 %
Opdaterer dine antivirusprogrammer på dine computere og andre enheder til nyeste version?	42 %	23 %	17 %	8 %	5 %	5 %	100 %
Opdaterer din browser på dine computere og andre enheder til nyeste version?	38 %	24 %	19 %	8 %	3 %	6 %	100 %
Opdaterer dit styresystem på dine computere og andre enheder til nyeste version?	37 %	20 %	18 %	11 %	5 %	9 %	100 %
Bruger åbne netværk på fx cafeer, museer, offentlig transport eller andre lignende steder?	2 %	7 %	23 %	33 %	32 %	3 %	100 %
Bruger USB-nøgler til flere computere	2 %	7 %	18 %	29 %	40 %	5 %	100 %

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.
Note: n=2019.

Overordnet set fremgår det af tabel 1, at mange danskere er gode til at opdatere antivirusprogrammer, browsere og styresystemer. Dog vælger henholdsvis 23 pct. og 18 pct. af danskerne at benytte sig af åbne netværk og bruge USB-nøgler til flere computere. Derudover er det næsten hver femte dansker, som *altid*, *ofte* eller *af og til* klikker på links uden at vide, hvor det linker hen.

I forhold til kryptering af hjemmenetværk svarer 83 pct. af danskerne, at de har krypteret deres internetforbindelse jf. tabel 2. Derudover viser tabellen, at 9 pct. af danskerne ikke har det krypteret, samt at 8 pct. ikke ved, om de har det. Det er altså næsten hver femte dansker, der enten ikke ved, om deres hjemme-net er krypteret eller slet ikke har det. Hvis dit hjemmenetværk ikke er ordentligt sikret, kan det i værste fald føre til misbrug af internetforbindelsen ved kriminelle handlinger, som netværkets ejermand/kvinde kan få skylden for. Er netværket ikke godt nok sikret, kan en hacker også indsamle og misbruge personlige oplysninger fra for eksempel netbank, e-mail og kreditkortnummer eller få adgang til filer så som private billeder og dokumenter.

Tabel 2. Er dit hjemmenetværk krypteret, så man kun kan komme på, hvis man kender adgangskoden?

	Antal	Procent
Ja	1.681	83 %
Nej	170	9 %
Ved ikke	168	8 %
I alt	2.019	100 %

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

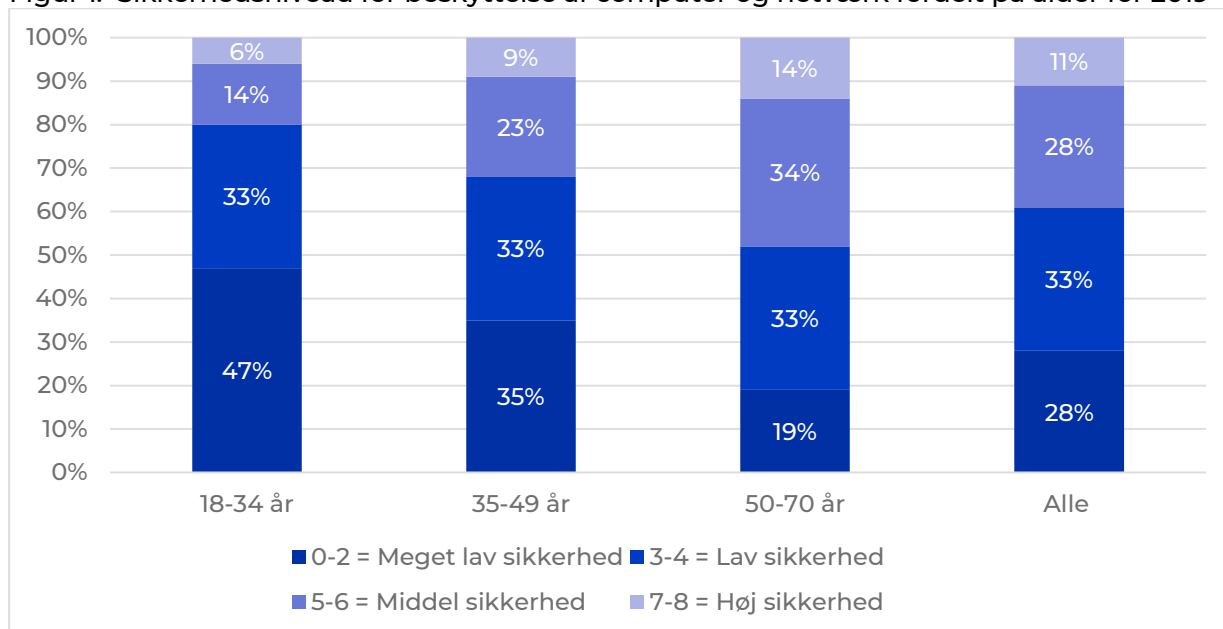
For at få en samlet vurdering af befolkningens sikkerhedsniveau er de adspurgte blevet placeret på en sikkerhedsskala betinget af, hvor mange af de otte sikkerhedsforanstaltninger de følger. Højeste sikkerhedsniveau er 8, mens det laveste er 0. 0 betyder, at man ikke opfylder nogen af sikkerhedsanbefalingerne.

Jf. figur 1 har 28 pct. af danskerne et *meget lavt* sikkerhedsniveau, når det kommer til beskyttelse af computer og netværk udefra. 33 pct. har et *lavt* sikkerhedsniveau. Særligt mange i aldersgruppen 18-34 år er i kategorien med lavt sikkerhedsniveau. 80 pct. af disse har et *meget lavt* eller *lavt* sikkerhedsniveau.

11 pct. af danskerne har et højt sikkerhedsniveau i 2019. Sammenlignes de forskellige aldersgrupper, har danskere mellem 50-70 år et relativt højere sikkerhedsniveau end de to øvrige aldersgrupper. Næsten halvdelen imellem 50-70 år har en middel eller høj sikkerhed. Dog er det stadig hver femte mellem 50-70 år, som har en meget lav sikkerhed.

Resultaterne i figur 1 er blevet sammenlignet med resultaterne fra 2017-undersøgelsen, og der er ikke sket en nævneværdig udvikling i hverken en positiv eller negativ retning i perioden. Danskernes sikkerhedsniveau, eller mangel på samme, betragtes således som status quo, hvilket IDA og Forbrugerrådet Tænk finder problematisk.

Figur 1: Sikkerhedsniveau for beskyttelse af computer og netværk fordelt på alder for 2019

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

Note: Grupperne er bestemt alt efter om respondenterne har svaret "altid" og "aldrig" ved de otte spørgsmål. n=2019.

En anden god måde at sikre sine data er ved at foretage backup af ens computer. I tabel 3 fremgår det, at næsten hver femte dansker enten ikke tager backup (14 pct.) eller ikke ved, om de tager backup (4 pct.). Dermed lever de med risikoen for at miste værdifuldt data. Det samme gjorde sig desuden gældende i 2017.

Tabel 3. Tager du backup af vigtige dokumenter, fotos eller andre data?

	2017	2019
Ja, på ekstern harddisk	41 %	43 %
Ja, i skyen	26 %	37 %
Ja, på andre måder	14 %	18 %
Nej	14 %	14 %
Ved ikke	4 %	4 %
I alt	100 %	100 %

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.
 Note: n_2019 = 2.019, n_2017 = 2.022.

Webcamet er også en mulig måde, hvorpå udefrakommende kan hacke sig ind i ens privatliv. Her kan fremmede tage kontrollen over computerkamera og overvåge eller optage, hvad man laver. På trods af denne mulige risiko vælger 61 pc.t af danskerne fortsat i 2019 ikke at sætte et klistermærke over kameraet på deres computer. Dette fremgår af tabel 4. Kun hver tredje fjerner muligheden for, at potentielle hackere kan overvåge via webcam ved at sætte et klistermærke op foran. Sammenlignet med 2017 har danskerne dog flyttet sig, idet kun 22 pc.t dengang benyttede sig af klistermærker, og 74 pc.t ikke gjorde.

Resultaterne i tabel 4 er ligeledes blevet fordelt på aldersgrupper. Konklusionen er, at der ikke nogen nævneværdig forskel i brugen af klistermærke på tværs af alder. Der ligger altså en potentiel oplysningsopgave henvendt til den brede befolkning.

Tabel 4. Har du sat et klistermærke over kameraet på din computer, så eventuelle hackere eller andre uvedkommende ikke kan se, hvad du foretager dig?

	2017	2019
Ja	22 %	36 %
Nej	74 %	61 %
Ved ikke	3 %	3 %
I alt	100 %	100 %

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

Note: Respondenterne havde i forbindelse med dette spørgsmål også mulighed for at svare "Jeg har ikke noget kamera på min computer" og "Jeg har ikke nogen computer". De respondenter, der har svaret dette, er ikke inkluderet i tabellen, hvorfor tabellens samlede antal er 1.573 for 2017 og 1.617 for 2019.

Passwords er ligeledes en væsentlig faktor i forhold til beskyttelse af data og brug af digitale midler. Ifølge tabel 5 har over halvdelen af danskerne forskellige passwords til alle deres tjenester. Dette er en markant stigning fra 2015, hvor kun 24 pc.t valgte dette. Det tyder altså på, at danskerne har fået større fokus på at have sikre passwords. Dog er det godt hver 10. dansker, som har samme password til alle tjenester, og jf. tabel 6 er antallet steget fra 2015 til 2019.

24 pc.t bruger deres computer til at huske passwords, og cirka hver 10. dansker har en fil på computeren, hvori deres passwords står. Kun 32 pc.t skifter jævnligt deres vigtigste passwords. Derudover ved 18 pc.t af danskerne ikke, om de bruger to-faktor godkendelse, hvilket kan indikere, at denne funktionalitet stadig er relativt ny og ukendt for mange.

Tabel 5. Hvordan håndterer du password til de forskellige tjenester, du bruger på nettet?

	Ja	Nej	Ved ikke	I alt
Jeg har forskellige password til alle mine tjenester	57 %	40 %	4 %	100 %
Nogle af mine password bruger jeg flere steder	80 %	17 %	3 %	100 %
Jeg har et særligt sikkert password til mine vigtigste tjenester	72 %	20 %	8 %	100 %
Jeg har det samme password til alle mine tjenester	9 %	89 %	2 %	100 %
Jeg bruger computeren til at huske mine password	24 %	74 %	3 %	100 %
Jeg bruger en særlig tjeneste eller app til at huske mine password	11 %	87 %	2 %	100 %
Jeg har skrevet mine password i en fil jeg har på min computer	11 %	87 %	2 %	100 %
Jeg skifter jævnligt mine vigtigste password	32 %	63 %	5 %	100 %
Jeg har to-faktor godkendelse på mine vigtigste password	34 %	48 %	18 %	100 %

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

Note: n = 2.019.

Tabel 6. Hvordan håndterer du password til de forskellige tjenester, du bruger på nettet?

Andel, der har svaret ja.

	2015	2017	2019
Jeg har forskellige password til alle mine tjenester	24 %	41 %	57 %
Jeg har det samme password til alle mine tjenester	5 %	9 %	9 %

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

Note: n_2019 = 2.019, n_2017 = 2.022, n_2015 = 2.000.

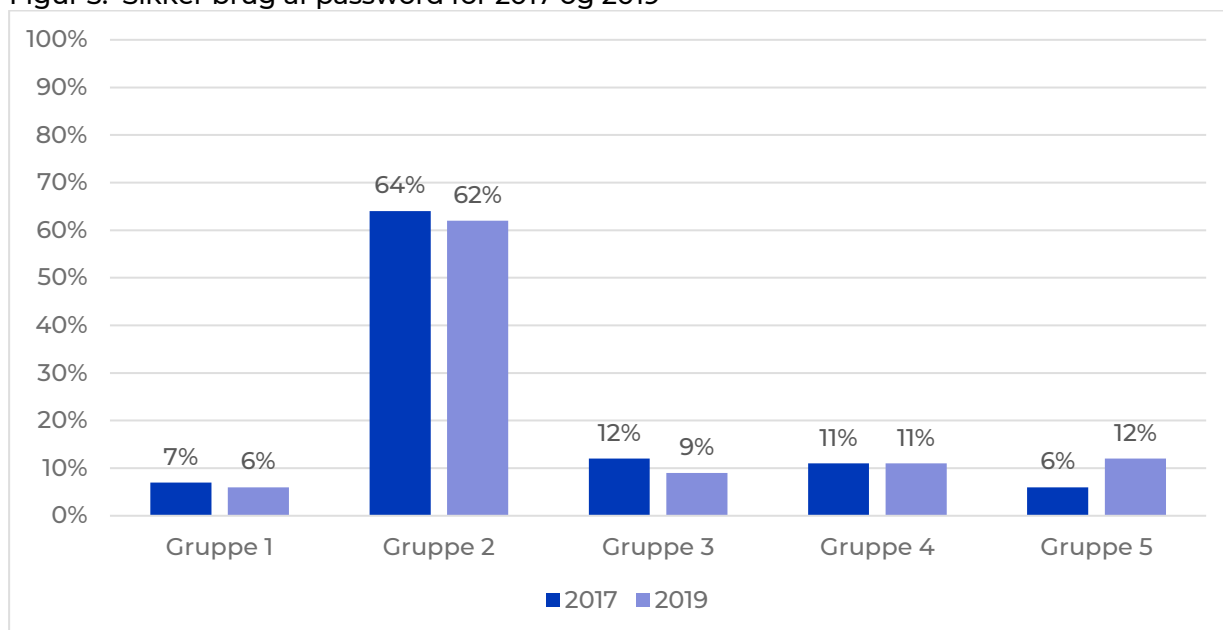
På baggrund af svarene i tabel 5 er der konstrueret fem sikkerhedsprofiler omkring password:

- Gruppe 1: Meget usikker brug af password (samme password til alle tjenester OG skifter sjældent vigtigste password)
- Gruppe 2: Usikker brug af password (samme password til alle tjenester ELLER skifter sjældent vigtigste password)
- Gruppe 3: Mellempgruppe
- Gruppe 4: Sikker brug af password (opfylder mindst to af følgende tre krav: Forskellige password til alle tjenester, skifter jævnligt vigtigste password, har to-faktor-godkendelse til vigtigste password)
- Gruppe 5: Meget sikker brug af password (opfylder alle tre krav: Forskellige password til alle tjenester, skifter jævnligt vigtigste password, har to-faktor-godkendelse til vigtigste password)

Figur 3 er baseret på de fem sikkerhedsprofiler omkring password. Undersøgelsen viser, at 68 pct. af danskerne har en usikker eller meget usikker brug af passwords (gruppe 1 og 2). Sammenlignet med tidligere undersøgelser har dette ikke forandret sig synderligt. Resultatet er problematisk, idet det gør det betragteligt nemmere for uvedkommende at hacke profiler, når brugen af passwords er svag. Det skal dog bemærkes, at gruppen af danskere med meget sikker brug af passwords (gruppe 5) er fordoblet fra 2017 til 2019. I 2019 er det godt hver 10. dansker, som har en meget sikker brug af passwords.

Figur 3: Sikker brug af password for 2017 og 2019

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

Note: Svarmulighederne "ved ikke" er ikke medtaget i figur 3.

Note: n_2019 = 1.950, n_2017 = 2.022.

Afsnit 2: Mange bliver udsat for cyberkriminalitet

Med stigende brug af digitale midler er omfanget af it-kriminalitet vokset. Tabel 7 viser, at mange danskere har været udsat for cyberkriminalitet. 36 pc.t af danskerne har oplevet, at fremmede har forsøgt phishing. Her forsøger svindlere at franarre ens brugernavn, adgangskode, kreditkort eller netbanksoplysninger. Ligeledes er 30 pc.t af de blevet eksponeret for falske konkurrencer.

Tabel 7. Hvilke typer af it-kriminalitet har du selv været udsat for inden for de seneste to år?

	Antal	Procent
Falske konkurrencer	596	30 %
Phising, hvor svindlere forsøger at franarre dig dit brugernavn, adgangskode, kreditkort eller netbanksoplysninger.	720	36 %
Ransomware, som har blokeret din computer, hvor kriminelle har krævet et beløb for at låse den op igen	94	5 %
Falske hjemmesider hvor du har betalt for varer, du aldrig modtog	121	6 %
Identitetstyveri	62	3 %
Spredning af private billeder	22	1 %
Ingen af ovenstående	925	46 %
Ved ikke	109	5 %

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

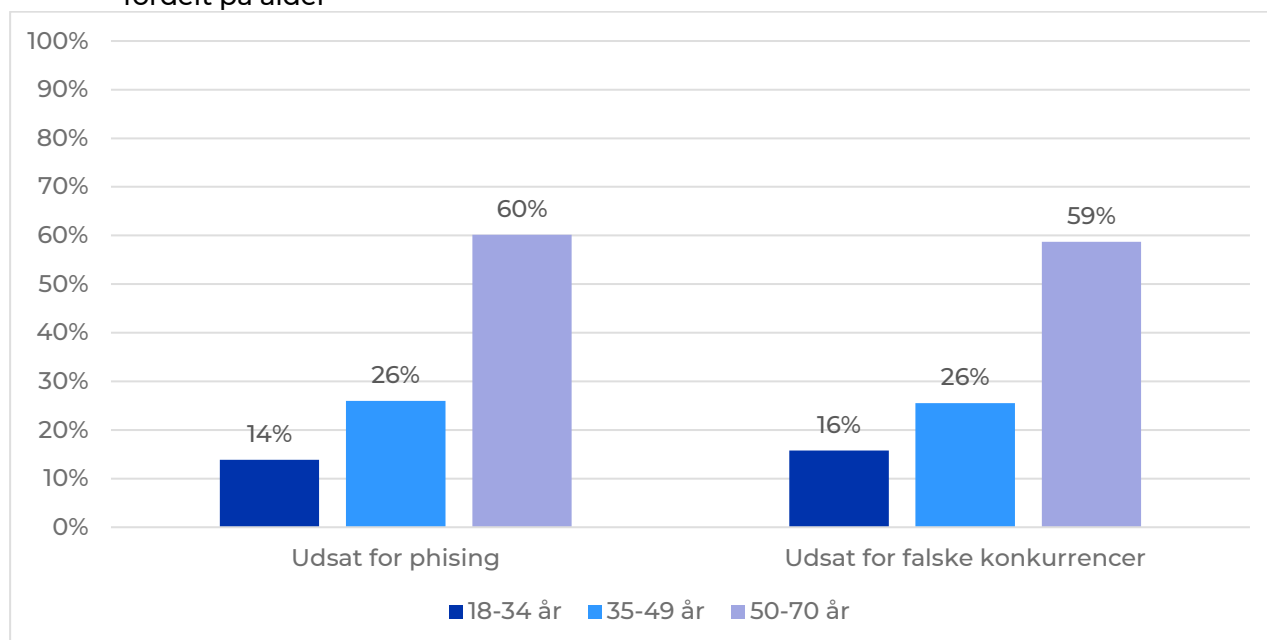
Note: Respondenterne havde i forbindelse med dette spørgsmål mulighed for at vælge flere svar. n = 2.019.

Analysen har undersøgt, hvorvidt der er en sammenhæng mellem resultaterne i tabel 7 og i) at man samme password til alle sine tjenester eller ii) at man klikker på links uden at vide, hvor

de fører hen. Resultatet er, at der ikke er nogen signifikant sammenhæng, og dermed kan samme password til alle tjenester og kiks på usikre links altså ikke forklare omfanget af cyberkriminalitet.

Ifølge figur 4 er det særligt danskere i aldersgruppen 50-70 år, som har været udsat for cyberkriminalitet. Dette til trods for, at det er dem, som – jf. figur 1 – har det højeste sikkerhedsniveau, hvis man måler ud fra de otte sikkerhedsanbefalinger. Cirka 60 pct mellem 50-70 år har svaret ja til at have været udsat for henholdsvis phishing og falske konkurrencer.

Figur 4: Procentfordeling af danskere som har været udsat for phishing og falske konkurrencer fordelt på alder

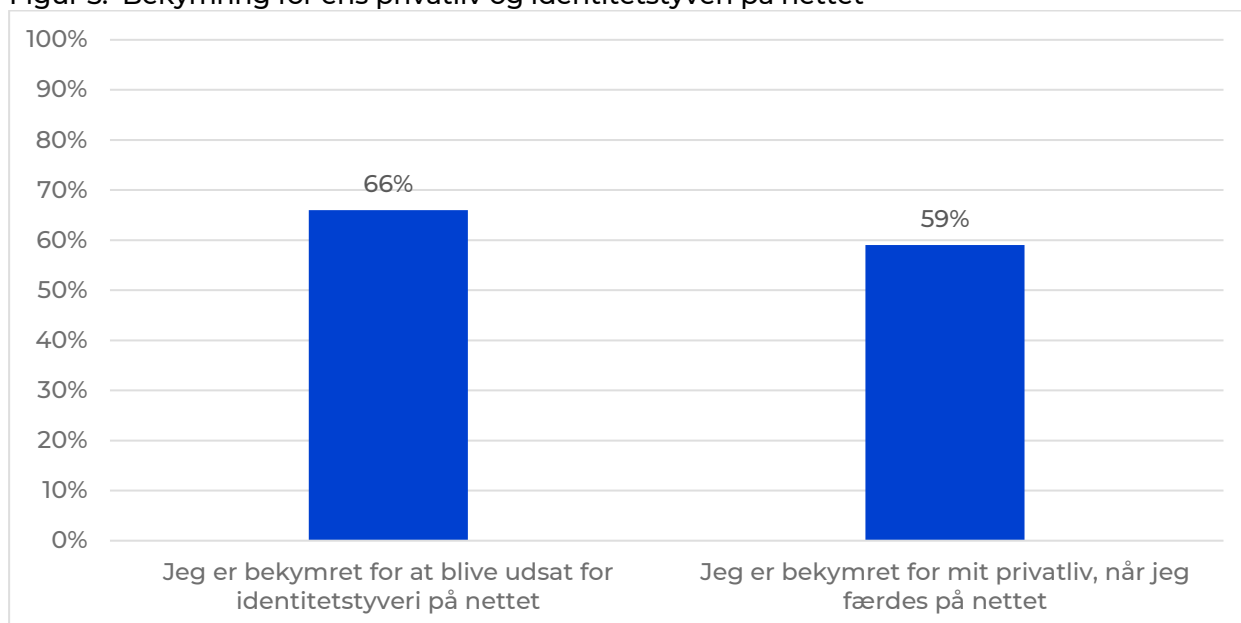

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

Note: 720 respondenter har været udsat for phishing ud af 2019. 596 respondenter har været udsat for falske konkurrencer ud af 2019.

Derudover viser undersøgelsen, at mange af danskere bekymrer sig for deres privatliv på nettet samt identitetstyveri. Jf. figur 5 er 66 pct af danskerne helt eller delvist enig i, at de er bekymret for at blive udsat for identitetstyveri. Ligeledes erklærer over halvdelen sig helt eller delvist enig i, at de er bekymret for deres privatliv på nettet. Sikkerhed på nettet er således et emne, som fylder og bekymrer mange danskere. Samtidig befinder alt for mange sig i den lave ende af skalaen for sikkerhedsniveau i forhold til de otte sikkerhedsråd, når de færdes privat på nettet.

Figur 5: Bekymring for ens privatliv og identitetstyveri på nettet

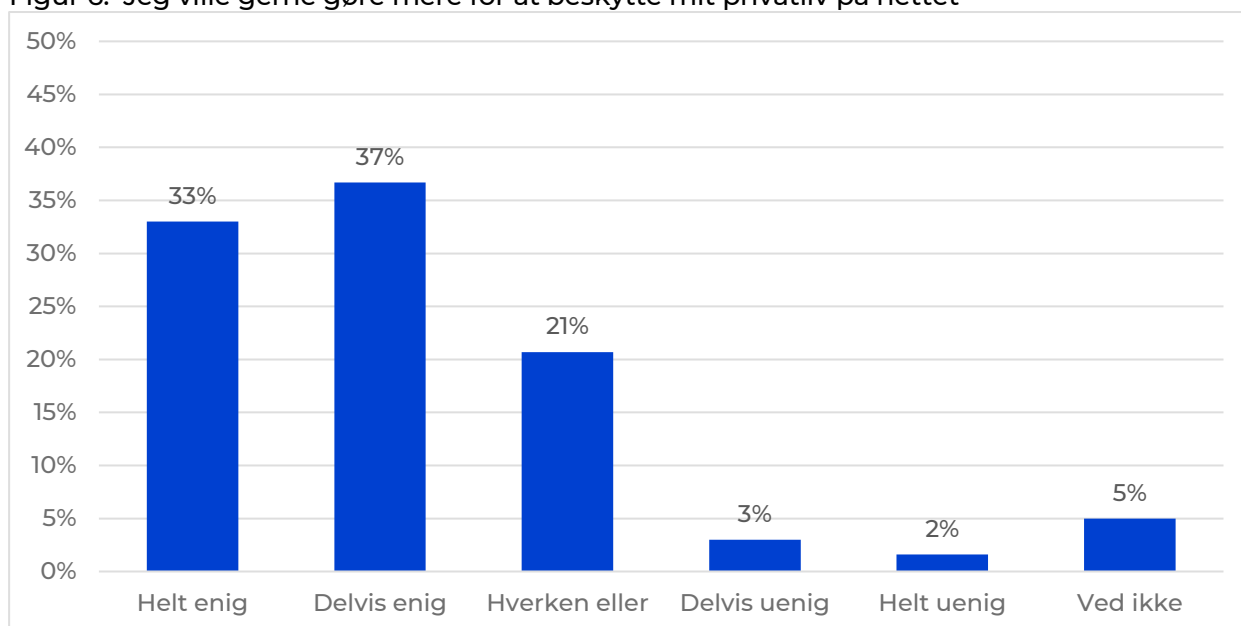

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

Note: Figuren viser procentfordelingen af respondenter, som har svaret "helt enig" eller "delvis enig". 1.171 ud af 2019 respondenter har svaret dette ved spørgsmålet om, man er bekymret for sit privatliv, når man færdes på nettet. 1.323 ud af 2019 respondenter har svaret dette ved spørgsmålet om identitetstyveri.

Ifølge figur 6 vil 70 pct. af danskerne gerne gøre mere for at beskytte deres internet-privatliv. Det tyder altså på, at der er et gab mellem, hvad danskerne bekymrer sig for, og hvad de reelt kan gøre for at sikre deres privatliv og sikkerhed på nettet.

Figur 6: Jeg ville gerne gøre mere for at beskytte mit privatliv på nettet

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

Note: n = 2.019.

Afsnit 3: Danskernes brug af overvågningsudstyr og digitale assistenter

Den teknologiske udvikling har gjort, at det i dag blandt andet er muligt at have overvågningsudstyr/kamera i sit hjem, som styres via internettet. For eksempel overvågningskameraer ved sin fordør, alarmer og internetopkoblet termostater. Alt dette profileres som redskaber, der kan gøre forbrugernes hverdag lettere og tryggere. Dette er i for sig ikke ukorrekt, men bagsiden af disse produkter er, at de har potentiel sikkerhedsrisiko, hvis den information, som redskaberne indsamler, kommer i de forkerte hænder.

Ifølge tabel 8 anvender kun hver 10. dansker overvågningsudstyr og/eller kamera, som er styret af internettet.

Tabel 8. Har du overvågningsudstyr/kamera i hjemmet, som styres via internettet?

	Antal	Procent
Ja	202	10 %
Nej	1.744	86 %
Ved ikke	73	4 %
Total	2.019	100 %

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk

Da udstyret er koblet til nettet, kan der være en risiko for, at fremmede kan få adgang til personlige data. For eksempel kan udefrakommende hacke sig ind på privat overvågningsudstyr og dermed følge med i, hvad man foretager sig. Af samme årsag er det relevant at belyse, hvorvidt danskerne er opmærksomme om denne risiko. Jf. tabel 9 svarer 18 pc.t af danskerne, at de i ringe grad eller slet ikke forholder sig til, om deres udstyr er sikret mod angreb. 20 pc.t tænker over det i nogen grad. Over halvdelen forholder sig til det i høj (32 pc.t) eller i meget høj grad (26 pc.t), hvilket kan være årsagen til, at danskerne kun i beskedent omfang anvender digitalt overvågningsudstyr, jf. tabel 8.

Tabel 9. I hvilken grad forholder du dig til om udstyret i hjemmet er sikret mod angreb udefra?

	Antal	Procent
Slet ikke	4	2 %
I ringe grad	32	16 %
I nogen grad	40	20 %
I høj grad	64	32 %
I meget høj grad	53	26 %
Ved ikke	9	4 %
Total	202	100 %

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

Note: 202 respondenter har svaret, at de har overvågningsudstyr/kamera i hjemmet.

Flere og flere danskere har de seneste år fået digitale assistenter i deres hjem. Digitale assistenter er computerprogrammer, der hjælper dig med at besvare spørgsmål, shoppe online og holde styr på din kalender. De findes til din smartphone, men kan også være indbygget i en

smarthøjtaler eller andre produkter. Jf. tabel 10 bruger 16 pct. i 2019 *ofte* eller *engang imellem* digitale assistenter, mens 15 pct. sjældent benytter sig heraf. Og endelig svarer 63 pct. *aldrig*.

Tabel 10. Bruger du digitale assistenter (bl.a. Amazon Alexa, Google Assistant og Apple Siri) via for eksempel smartphone, tablet eller højtalere?

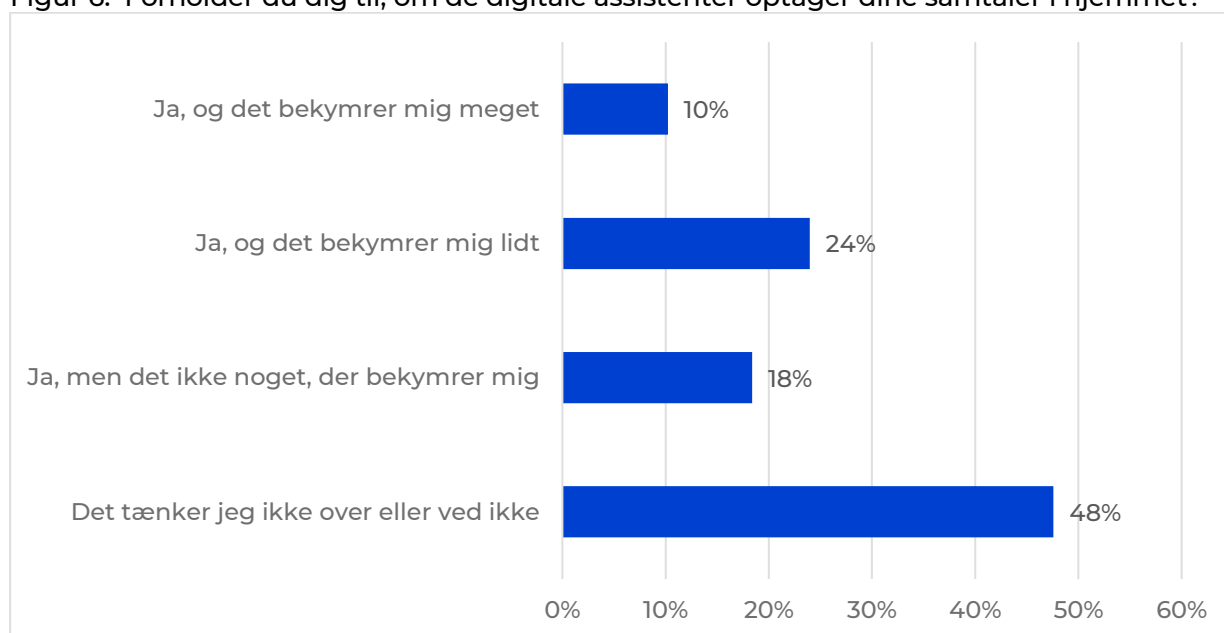
	Antal	Procent
Ja, ofte	84	4 %
Ja, en gang imellem	234	12 %
Sjældent	308	15 %
Aldrig	1.280	63 %
Ved ikke	113	6 %
Total	2.019	100 %

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

Der har desværre været flere historier om, at de digitale assistenter udover at hjælpe også aflytter og optager samtaler, selvom de ikke er blevet bedt om det. Det finder IDA og Forbrugerrådet Tænk problematisk, for det betyder, at selvom man ikke selv aktivt anvender fx Apple SIRI på sin iPhone, kan SIRI alligevel finde på at lytte med. Hvem har ikke oplevet at tale om et eller andet (fx festival eller barnevogn) med sin telefon i nærheden, og så nogle timer efter blive mødt af reklamer herfor på fx Facebook?

Figur 6 viser, at 48 ct. af danskerne, som benytter sig af digitale assistenter, slet ikke over tænker over eller ikke kender til, hvilke konsekvenser det kan have, at digitale assistent overtager ens hverdag. Ligeledes bekymrer næsten hver femte dansker sig ikke over, at de digitale assistenter optager deres samtaler. Omvendt svarer hver 10., at det bekymrer dem meget.

Figur 6: Forholder du dig til, om de digitale assistenter optager dine samtaler i hjemmet?

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

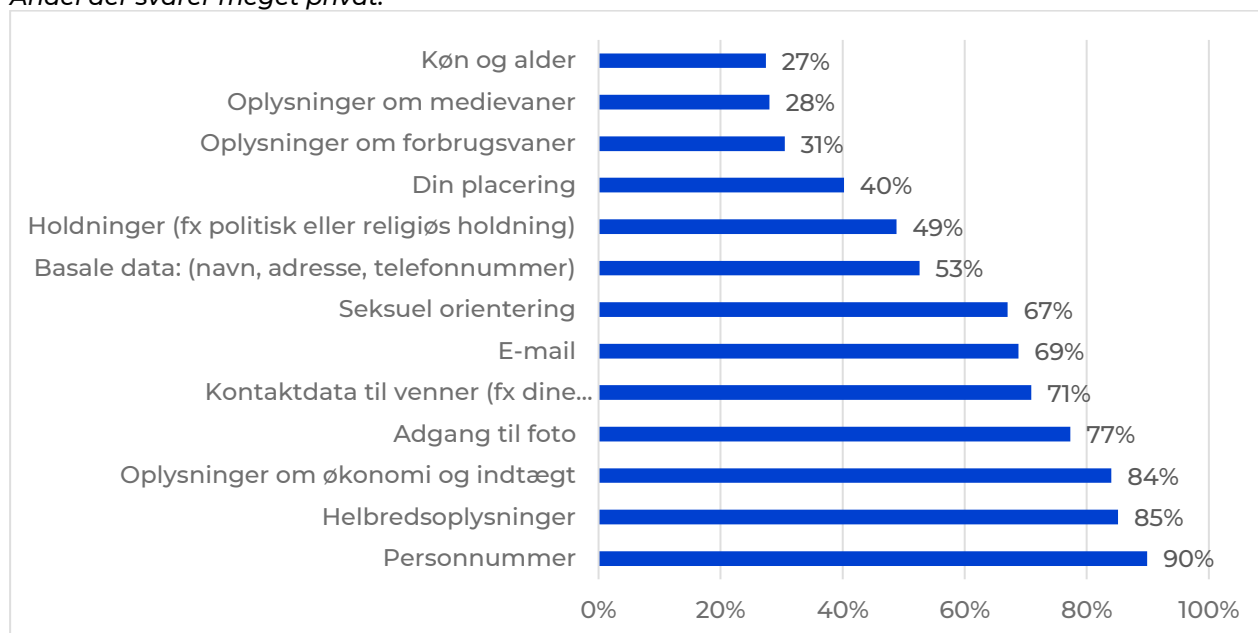
Note: n = 626 (respondenter der har svaret, at de "ofte", "engang imellem" eller "sjældent" benytter sig af digitale assistenter i tabel 10).

Afsnit 4: Meget data er privat for danskerne

For mange kan det være en jungle at finde ud af, hvilke og hvor mange dataspor man sætter, når man færdes på nettet. Derudover kan det være svært at vide, hvordan den personfølsomme data efterfølgende gemmes. Blandt andet information om ens sundhed stiller krav til, at virksomhederne bevarer data sikkert. I dette afsnit sættes der fokus på, hvad danskerne anser som privat data; samt hvad danskerne mener om, at virksomheder er i besiddelse af private data.

Meget af det data, som vi har mulighed for at dele med virksomheder eller på nettet, betragter danskerne som privat. Særligt personnummer, helbredsoplysninger og oplysninger om økonomi, svarer danskerne, er meget private – det mener over 80 pct. jf. figur 7. Dette gælder desuden også for undersøgelsens øvrige år 2015 og 2017. Oplysninger om seksuel orientering, adgang til fotos, kontaktdata og e-mails, synes over 60 pct. af danskerne ligeledes, er meget privat. Sluttelig mener 40 pct. eller derover, at holdninger til for eksempel politik eller religion samt ens placering geografisk er meget privat.

Figur 7: Hvilke data opfatter du som private?
Andel der svarer meget privat.

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.
Note: n = 2.019.

Over halvdelen af danskerne erklærer sig enten helt (23 pct.) eller delvist (29 pct.) uenig i, at de føler sig trykke ved, at de oplysninger, som virksomheder er i besiddelse af, er sikret og beskyttet. Dette fremgår af tabel 11. Derudover er 57 pct. af danskerne ligeledes helt eller delvist uenig i, at det er klart og tydeligt, hvordan den personfølsomme data anvendes af virksomhederne. Dette er problematisk, idet danskerne betragter overvejende meget data som meget privat.

Tabel 11. Danskernes forhold til virksomheders besiddelse af personligdata

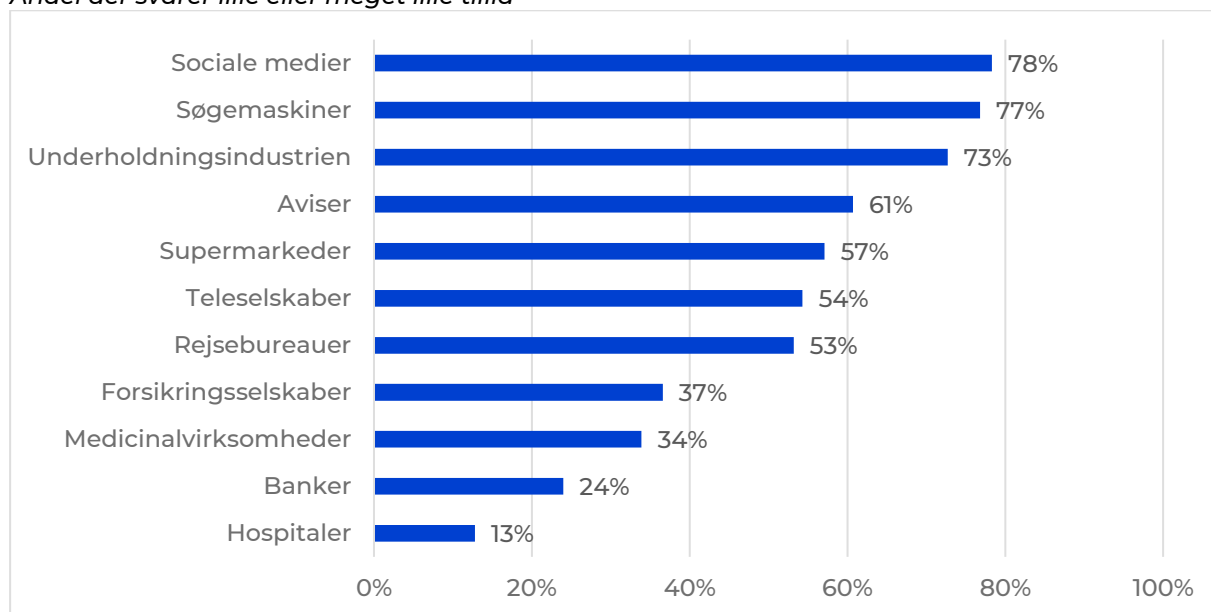
	Helt enig	Delvis enig	Hverken eller	Delvis uenig	Helt uenig	I alt
Jeg føler mig tryk ved at de oplysninger, som virksomheder er i besiddelse af om mig er sikret/beskyttet	3 %	17 %	24 %	29 %	23 %	100 %
Det er generelt klart og tydeligt, hvordan virksomhederne bruger personlige data	4 %	15 %	20 %	26 %	31 %	100 %

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.
 Note: n = 2.019.

I forhold til spørgsmålet om hvad danskerne anser som værende privat, er det relevant at undersøge, hvilke institutioner og virksomhedstyper, som danskerne ikke har tillid til videregiver/sælger personlige oplysninger. Resultatet heraf fremgår af figur 8.

Figur 8: Hvor stor tillid har du til forskellige typer af virksomheder med hensyn til, at de ikke videregiver/sælger dine personlige oplysninger?

Andel der svarer lille eller meget lille tillid

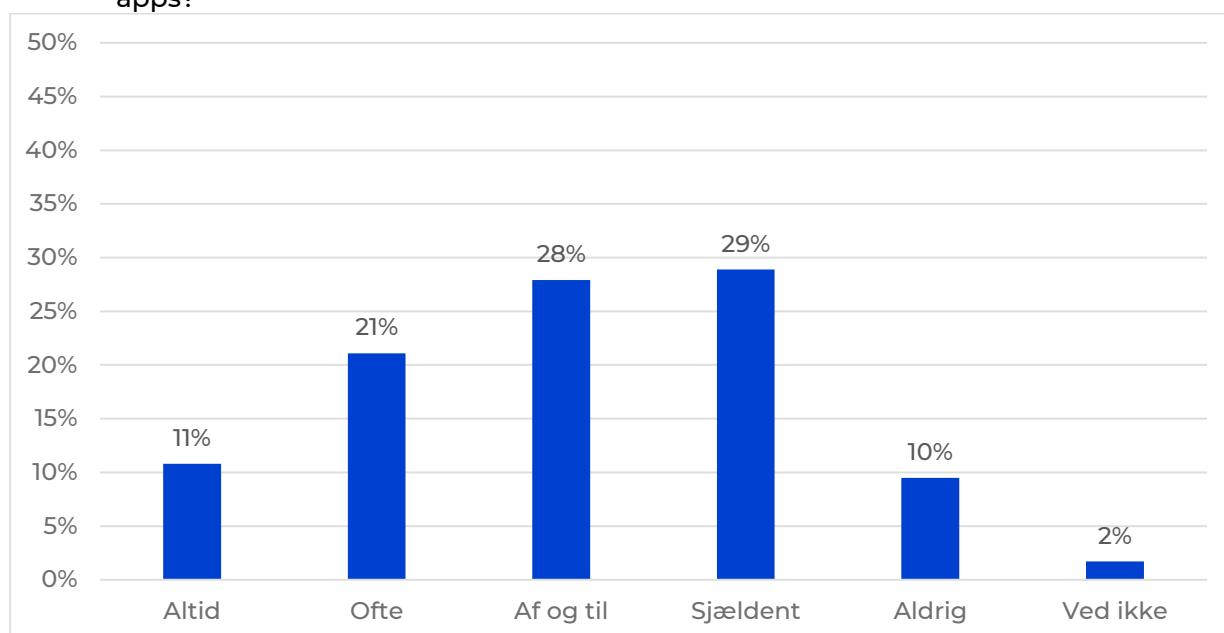

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.
 Note: n = 2.019.

Figur 8 angiver omfanget af *lille* eller *meget lille* tillid til de oplyste kategorier. Særligt sociale medier, underholdningsindustrien og søgemaskiner har mange danskere ringe tillid til. Omvendt har kun 13 pct. *lille* eller *meget lille* tillid til, at hospitaler ikke videregiver/sælger personlige oplysninger.

På trods af at så mange danskere svarer, at de ikke har tillid til de oplyste typer af virksomheder i figur 8, er det alligevel 39 pct., som *sjældent* eller *aldrig* læser betingelserne, når de tilmelder sig tjenester eller downloader apps. Dette fremgår af figur 9.

Figur 9: Hvor ofte læser du betingelserne, når du tilmelder dig tjenester eller downloader apps?

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.
Note: n = 2.019.

59 pct. af danskerne – som svarer at de læser betingelserne – skimmer dem kun igennem jf. tabel 12. Betingelserne for de forskellige tjenester er ofte lange og komplicerede tekster, så mange har ikke overskuddet eller færdighederne til at læse dem dybdegående.

Tabel 12. Hvordan vil beskrive din læsning af betingelserne?

	Antal	Procent
Jeg skimmer det	1.049	59 %
Jeg læser det hele grundigt	172	10 %
Jeg læser en del af betingelserne	555	31 %
Ved ikke	17	1 %
Total	1.793	100 %

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.
Note: n = 1.793, da de personer som 'aldrig' eller 'ikke ved om de læser betingelserne igennem' ikke er inkluderet i tabel 12.

Tabel 13 viser, hvordan de danskere, som *altid* eller *ofte* læser betingelserne igennem, beskriver deres læsning. Her svarer 28 pct. af dem, at de *skimmer betingelserne*, mens 47 pct. vurderer, at de læser *en del af betingelserne*. 25 pct. beretter, at de læser dem *grundigt*. Det er særligt de danskere, som *altid* læser betingelserne, der læser betingelserne *grundigt* (49 pct.). Dog er det stadig 20 pct., som blot *skimmer betingelserne*. Omvendt svarer 56 pct. af dem, som *ofte* læser betingelserne igennem, at de læser *en del af betingelserne*.

Tabel 13. Hvor ofte læser du betingelserne, når du tilmelder dig tjenester eller downloader apps?

	Jeg læser det hele grundigt	Jeg læser en del af betingelserne	Jeg skimmer det	Ved ikke	Total
Altid	49 %	30 %	20 %	1 %	100 %
Ofte	12 %	56 %	32 %	0 %	100 %
Total	25 %	47 %	28 %	0 %	100 %

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

Note: n = 645, da det kun er de respondenter som svarer at de altid eller ofte læser betingelserne igennem, før de tilmelder sig tjenester er downloader apps.

Afsnit 5: Vi deler stadig meget på nettet

Med "wearable devices" og det store udvalg af sundhedsapps er det blevet nemmere at måle og gemme sundhedsoplysninger om sig selv. Det kan være alt fra et sundheds-ur, der kan tracke ens motion i løbet af dagen til en app, der tæller, hvor mange kalorier man spiser. Dette giver rum til, at man kan dele oplysningerne med andre, bl.a. gennem sociale medier. I undersøgelsen er der blevet spurgt ind til, hvad danskerne deler af sundhedsinformation med henholdsvis venner, læge og forsikringsselskab. Overordnet viser undersøgelsen, at der er sket et skred mellem, hvad man delte i 2015, og hvad man deler i dag. I 2015 var danskerne en del mere tilbøjelige til at dele information om sundhedstilstande.

Derudover afhænger danskernes lyst til at dele viden om ens sundhed meget af, hvem der får informationen. Generelt vil hovedparten af danskerne i 2019 gerne dele sundhedsinformation med lægen jf. tabel 16. Anderledes ser tallene ud, når det handler om at dele information med venner eller forsikringsselskab, jf. tabel 14 og 15. Her vil over halvdelen af danskerne ikke dele sundhedsinformationer med hverken venner eller forsikringsselskab.

Det fremgår af tabel 14, at cirka hver fjerde dansker gerne vil dele information om humørtilstand (29 pct.) og omfanget af daglig motion (26 pct.) med venner i 2019. Yderligere er 18 pct. villige til at dele helbredsinformation med venner. Danskerne har derimod mindst lyst til at dele oplysninger om diæt (11 pct.) og medicinforbrug (9 pct.) med vennerne.

I 2015 var danskerne i højere grad villig til at dele helbredsinformation med vennerne end i 2017 og 2019. For eksempel ville 50 pct. af danskerne gerne dele omfanget af deres daglige motion i 2015, mens det er halveret i 2017 og 2019.

Tabel 14. Hvilke af disse informationer er du villig til at dele med dine venner:

	2015	2017	2019
Omfanget af din daglige motion	50 %	26 %	26 %
Helbred	36 %	15 %	18 %
Humøritilstand	49 %	28 %	29 %
Vægt	32 %	13 %	13 %
Diæt	25 %	11 %	11 %
Soverytme	34 %	13 %	14 %
Medicinforgbrug	22 %	7 %	9 %
Ingen af ovenstående	34 %	57 %	58 %

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.
 Note: n_2019 = 2.019, n_2017 = 2.022, n_2015 = 2.000.

Hvad danskerne ønsker at dele af personlige sundhedsoplysninger med forsikringskaber, har ligeledes ændret sig fra 2015 til 2019. Jf. tabel 15 ville 45 pct. af danskerne i 2015 for eksempel gerne dele deres helbredstilstand med forsikringskaber, mens det i 2019 blot er 32 pct. Derudover svarede 47 pct. i 2015, at de ikke var villig til at dele nogle af ovenstående informationer med forsikringskabet. I 2019 er dette steget til 59 pct. Dermed er der dog stadig 41 pct., som gerne vil dele nogle af sundhedsinformationerne.

Tabel 15. Hvilke af disse informationer er du villig til at dele med din forsikring:

	2015	2017	2019
Omfanget af din daglige motion	18 %	14 %	11 %
Helbred	45 %	40 %	32 %
Humøritilstand	9 %	6 %	7 %
Vægt	19 %	14 %	12 %
Diæt	9 %	8 %	6 %
Soverytme	9 %	7 %	5 %
Medicinforgbrug	26 %	21 %	15 %
Ingen af ovenstående	47 %	51 %	59 %
Jeg har ingen forsikringer	-	3%	2 %

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.
 Note: n_2019 = 2.019, n_2017 = 2.022, n_2015 = 2.000.

Overordnet set er flertallet af danskerne villige til at dele sundhedsinformation med deres læge jf. tabel 16. Dog viser resultaterne i tabel 16, at danskerne i relativt mindre grad ønsker at dele sundhedsinformation med lægen i 2019 i forhold til 2015. Hver 10. dansker ønsker for eksempel ikke at dele information med deres læge om deres medicinforbrug.

Tabel 16. Hvilke af disse informationer er du villig til at dele med din læge:

	2015	2017	2019
Omfanget af din daglige motion	81 %	76 %	72 %
Helbred	95 %	91 %	90 %
Humøritilstand	76 %	70 %	67 %
Vægt	90 %	83 %	80 %
Diæt	78 %	74 %	69 %
Soverytme	84 %	78 %	75 %
Medicinforgbrug	92 %	87 %	86 %
Ingen af ovenstående	2 %	5 %	5 %

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.
 Note: n_2019 = 2.019, n_2017 = 2.022, n_2015 = 2.000.

Da bl.a. praktiserende læger og hospitaler arbejder med personfølsomme data, har det offentlige ansvar for at sikre data etisk og forsvarligt. Den offentlige sektor har været genstand for flere uheldige historier, hvor det modsatte har været tilfældet. Dette kan med god grund have givet danskerne anledning til bekymring i forhold til, hvad de vover at dele med for eksempel lægen. Når det så er sagt, så viser tabel 17, at 46 pct. af danskerne er *helt* (17 pct.) eller *delvist enig* (29 pct.) i, at de generelt har mere tillid til staten, end de har til private virksomheder, når det gælder beskyttelse af personlige data.

Tabel 17. Jeg har generelt mere tillid til staten end private virksomheder, når det gælder beskyttelse af personlige data

	Antal	Procent
Helt uenig	222	11 %
Delvis uenig	182	9 %
Hverken eller	565	28 %
Delvis enig	586	29 %
Helt enig	343	17 %
Ved ikke	121	6 %
I alt	2.019	100 %

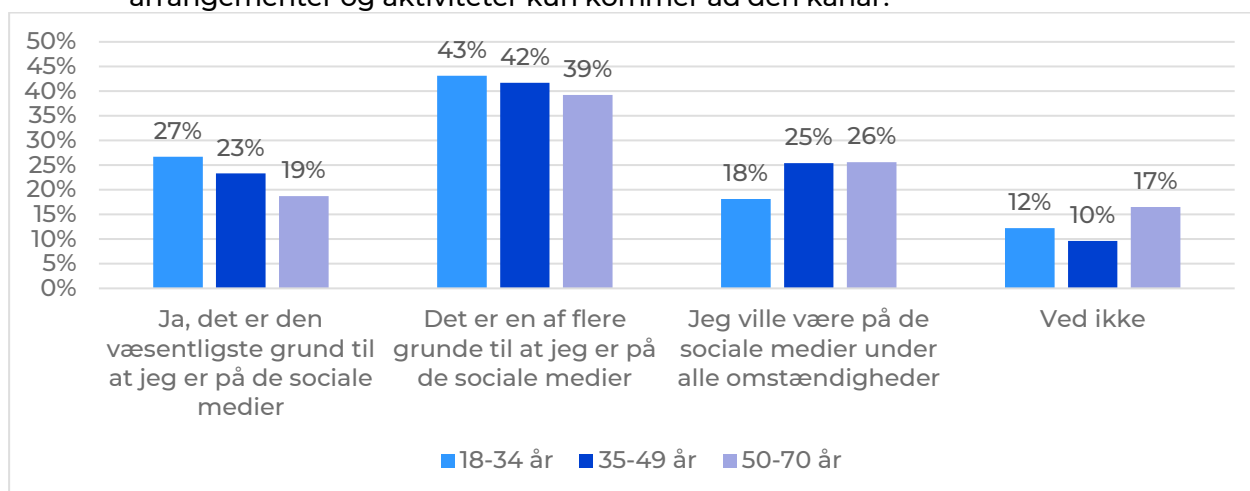
Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

Afsnit 6: Svært at være anonym på sociale medier

Mange danskere kan have et ønske om at færdes anonymt på nettet. Det kan være grænseoverskridende, at virksomheder og andre kan følge med i ens liv og færden, blandt andet via sociale medier. Alligevel vælger mange at have profiler på sociale medier, da det kan være en kanal til information, som man ellers ikke ville få adgang til. Undersøgelsen har derfor spurgt ind til, om danskerne føler sig tvunget til at være på de sociale medier.

Figur 10 viser, at flere danskere føler sig tvunget til at være på sociale medier. 19 pct. i alderen 50-70 år mener dette, mens tilsvarende gør sig gældende for 27 pct. mellem 18-34 år. Det er interessant, at flest unge føler sig tvunget til dette. Ligeledes er det den gruppe, hvor færrest (18 pct.) vil være på sociale medier under alle omstændigheder. Dette kan indikere et skred i begejstringen for de sociale medier. Når det så er sagt, svarer hovedparten på tværs af aldersgrupperne, at de er på de sociale medier af flere årsager.

Figur 10: Føler du dig "tvunget" til at være på de sociale medier fordi meget information om fx arrangementer og aktiviteter kun kommer ad den kanal?

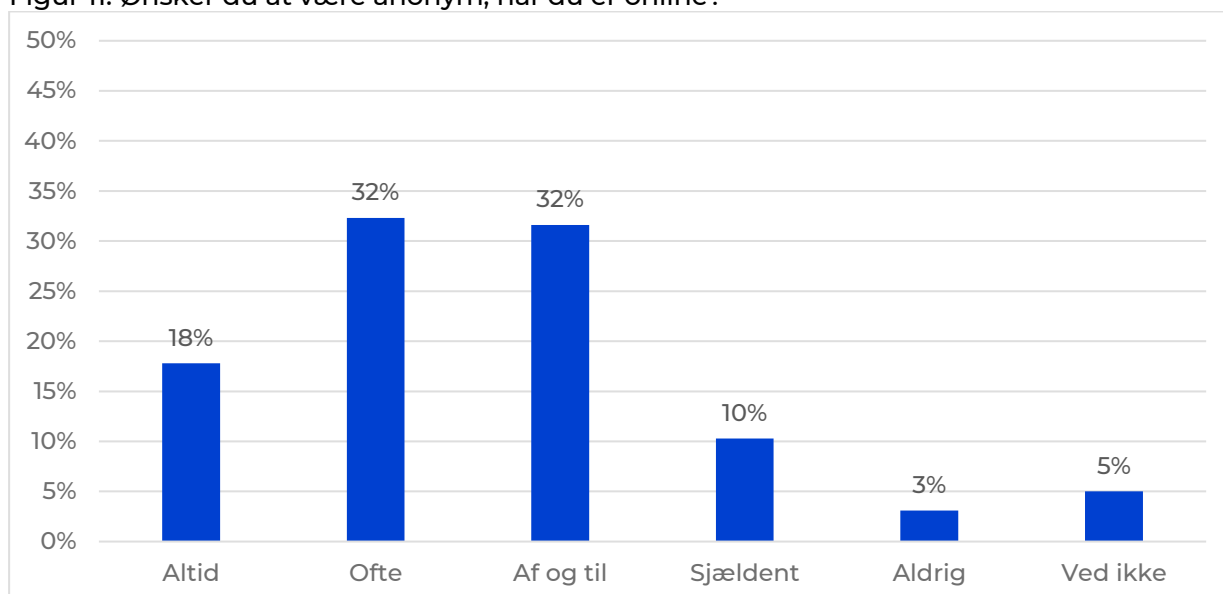

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

Note: n = 1.669, da svarkategorien *jeg har ikke sociale medier* ikke er medtaget i figur 10.

Flere danskere giver ligeledes udtryk for, at de ikke ønsker at blive vist og fulgt på nettet. Af figur 11 fremgår det, at 82 pct. af danskerne ønsker at være anonym (altid, ofte, af og til), når de er online, mens cirka kun hver 10. ønsker det sjældent eller aldrig. Yderligere svarer 65 pct., at de ville bruge værktøjer til at skjule deres identitet, hvis det var lettere at bruge (jf. tabel 18).

Figur 11: Ønsker du at være anonym, når du er online?

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

Note: n = 2.019.

Tabel 18. Jeg ville bruge værktøjer til at skjule min identitet, lokalitet og lign hvis de var lette at bruge

	Antal	Procent
Helt uenig	61	3 %
Delvis uenig	100	5 %
Hverken eller	384	19 %
Delvis enig	606	30 %
Helt enig	707	35 %
Ved ikke	161	8 %
I alt	2.019	100 %

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

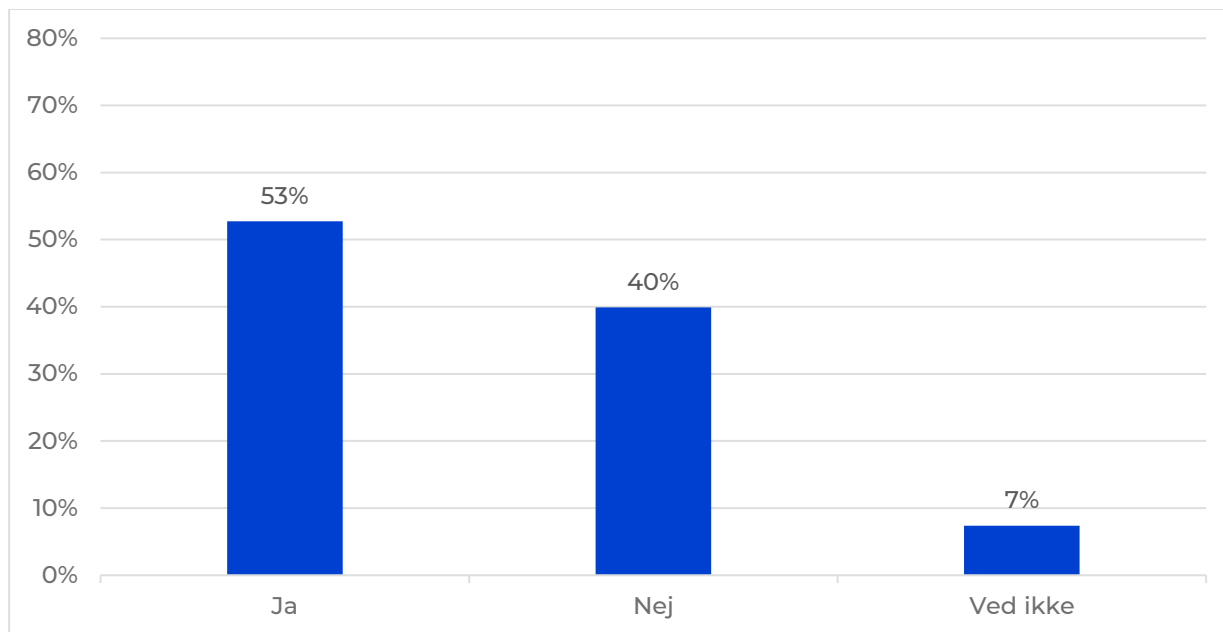
Når man gerne vil være anonym på nettet er der to handlinger, man skal være opmærksom på: Hvem har søgt, og hvem har besøgt. Hvis du f.eks. laver en Googlesøgning på Lego, så er det standard, at Legos hjemmeside også får dine søgetermer med, så Lego kan se præcis hvad du søgte på, inden du kikkede videre til dem.

DuckDuckGo er en anonym søgemaskine. Her er det DDG, der laver søgningen, hvilket betyder, at hjemmesiden "ser" DDG-søgeagenten og ingen af dine data. Når du så klikker ind på siden, kan den se, at det er dig. Men DDG stripper dine søgetermer, så siden ikke kan se, hvordan du fandt den. Det samme gælder for startpage.com, som tager søgningen, fjerner dine data og så spørger Google search om et resultat. Startpage har så tilføjet en "visit page anonymously" feature, så du kan klikke på et resultat, som så bliver loadet af startpage (dvs. hjemmesiden bliver besøgt af startpage), og så vist til dig via en startpage proxy. Så kan Lego ikke engang se, hvem der har besøgt deres side.

Startpage og DuckDuckGo gemmer ikke dine data mellem søgninger, så resultatet af din næste søgning bliver (i modsætning til hos Google m.fl.) *ikke* påvirket af, hvad du tidligere har søgt på, besøgt, købt eller talt om mens telefonen lyttede med.

Derudover viser undersøgelsen, at mange har forsøgt at ændre indstillinger eller slette data om sig selv på nettet. 53 pct. af danskerne har prøvet at ændre indstillingerne på de sociale medier for at få mere kontrol over deres data jf. figur 12.

Figur 12: Har du inden for de seneste to år ændret indstillinger på sociale medier for at få mere kontrol over dine data?

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

Note: n=1.669, da svarkategorien *jeg har ikke sociale medier* ikke er medtaget i figur 12.

Yderligere viser tabel 19, at 21 pct. af danskerne har forsøgt at slette data om egen person på sociale medier inden for de seneste to år. Godt hver 10. dansker har derudover forsøgt at slette private data ved andre virksomheder.

Tabel 19. Danskere der har forsøgt at slette data om deres person indenfor de seneste to år på nogen af følgende steder?

	Antal	Procent
Sociale medier	424	21 %
Andre virksomheder	222	11 %
Andre	20	1 %
Ingen af ovenstående	1.211	60 %
Ved ikke	262	13 %

Kilde: Userneeds for IIDA og Forbrugerrådet Tænk.

Note: Respondenterne havde mulighed for at vælge flere svar, hvorfor det ikke summerer til 100.

Note: n = 2.019.

Tabel 20 viser, at 46 pct. af danskerne synes, det var svært eller meget svært at slette data om dem selv. Dette er problematisk, da mange ønsker at slette information om sig selv, som de tidligere har delt – jf. tabel 19. Den fremherskende digitale forretningsmodel på nettet, betyder at forbrugerne betaler for indhold ved at blive eksponeret for reklamer. Jo mere personligt reklamerne kan målrettes jo større effekt. Der er derfor store økonomiske interesser i at indsamle persondata. Reelt betaler forbrugerne – ofte intetanende – en uigennemsigtig pris med deres persondata. Denne forretningsmodel gør sig bl.a. gældende på de sociale medier. At så mange danskere ifølge undersøgelsen har forsøgt at ændre på indstillinger, slette data, samt viser en generel utryghed for virksomheders besiddelse af private data, indikerer en skepsis overfor denne form for forretningsmodel.

Tabel 20. Var det let eller svært at blive slettet data om dig selv?

	Antal	Procent
Meget let	25	5 %
Let	92	17 %
Hverken eller	117	21 %
Svært	143	26 %
Meget svært	110	20 %
Det er ikke lykkedes endnu	44	8 %
Ved ikke	18	3 %
Total	549	100 %

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.

Note: n = 549 (respondenter som har forsøgt at slette data om deres person indenfor de seneste to år).

Afsnit 7: Cookies er irriterende for mange

Personaliseret indhold – fx reklamer og artikler – som er målrettet forbrugeren afhængig af hans eller hendes færden på nettet, er en forretningsmodel, der er meget brugt i den digitale verden, og til det formål bruger langt de fleste virksomheder cookies.

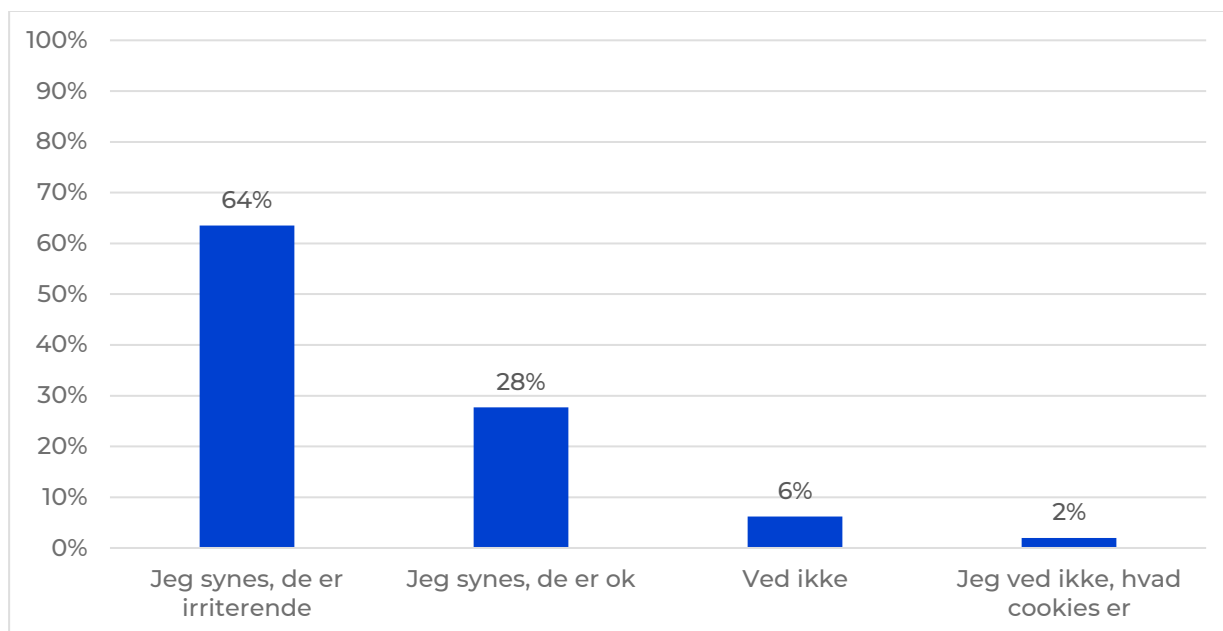
En cookie er en lille tekstfil, der giver mulighed for at lagre oplysninger, eller tilgå allerede lagrede oplysninger på brugerens pc, smartphone, tablet eller lignende, med det formål at indhente data om brugeren.

Cookies er ikke ulovlige. De bruges blandt andet til at lagre oplysninger om brugerens adfærd på en hjemmeside og er nødvendige for mange online ydelser. For eksempel til indkøbskurven på webbutikker, som husker varerne i indkøbskurven ved hjælp af cookies. Cookies kan endvidere bruges til at personalisere hjemmesider, til statistik om brugernes adfærd, målrettet markedsføring samt udvikling af mere brugervenlige tjenester m.m. Afhængig af brugerens holdning kan det opleves som en fordel at blive identificeret og få målrettet information – eller det modsatte.

Jf. figur 13 synes 64 pct. af danskerne, at cookies er irriterende. Et lignende resultat sås også i undersøgelserne fra 2015 og 2017.

Den mest almindelige grund til ikke at slette eller blokere cookies er, at det begrænser funktionaliteten af mange hjemmesider. Antallet af danskere, der mener dette, er dog faldet fra 2015 til 2019, jf. tabel 21. I 2015 angav 38 pct. dette som årsag, mens det i 2019 var 32 pct. Cirka hver femte dansker ved slet ikke, hvordan man blokerer eller sletter cookies. I 2015 og 2017 var det henholdsvis 16 og 18 pct. Ligeledes synes 14 pct., det er besværligt at slette eller blokere cookies.

Figur 13: Hvad er din generelle holdning til cookies?

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.
 Note: n = 2.019.

Derudover er der, jf. tabel 21, et fald i antallet, som ikke tænker nærmere over, hvorvidt de ønsker at slette eller blokere cookies. I 2015 var det 27 pct., der ikke tænkte nærmere over det, mens det i 2019 var 17 pct., der markerede det som en grund. En lignende tendens ses ved, at danskerne i mindre grad svarer, at de ikke bekymrer sig om, at forskellige hjemmesider registrer deres færden. Yderligere er det værd at nævne, at cookies er et relativt komplekst begreb, og spørgsmålet er, hvor mange der ved, hvad konsekvenserne reelt er ved, at cookies følger os på nettet.

Tabel 21. Der kan være forskellige grunde til ikke at slette eller blokere for cookies.
 Marker de grunde som gælder for dig.

	2015	2017	2019
Jeg ved ikke hvordan man gør	16 %	18 %	19 %
Det er besværligt	13 %	13 %	14 %
Jeg bekymrer mig ikke om, at de forskellige hjemmesider registrerer min færden	22 %	19 %	15 %
Det begrænser adgang til dele af mange hjemmesider, hvis man blokerer for cookies	38 %	35 %	32 %
Jeg synes cookies giver virksomheder og myndigheder input til at forbedre hjemmesidernes brugervenlighed	15 %	10 %	10 %
Andre årsager	7 %	8 %	8 %
Det er ikke noget, jeg tænker over	27 %	19 %	17 %
Jeg blokerer og sletter alle cookies	-	-	11 %

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.
 Note: n₂₀₁₉ = 2.019, n₂₀₁₇ = 2.022, n₂₀₁₅ = 2.000.

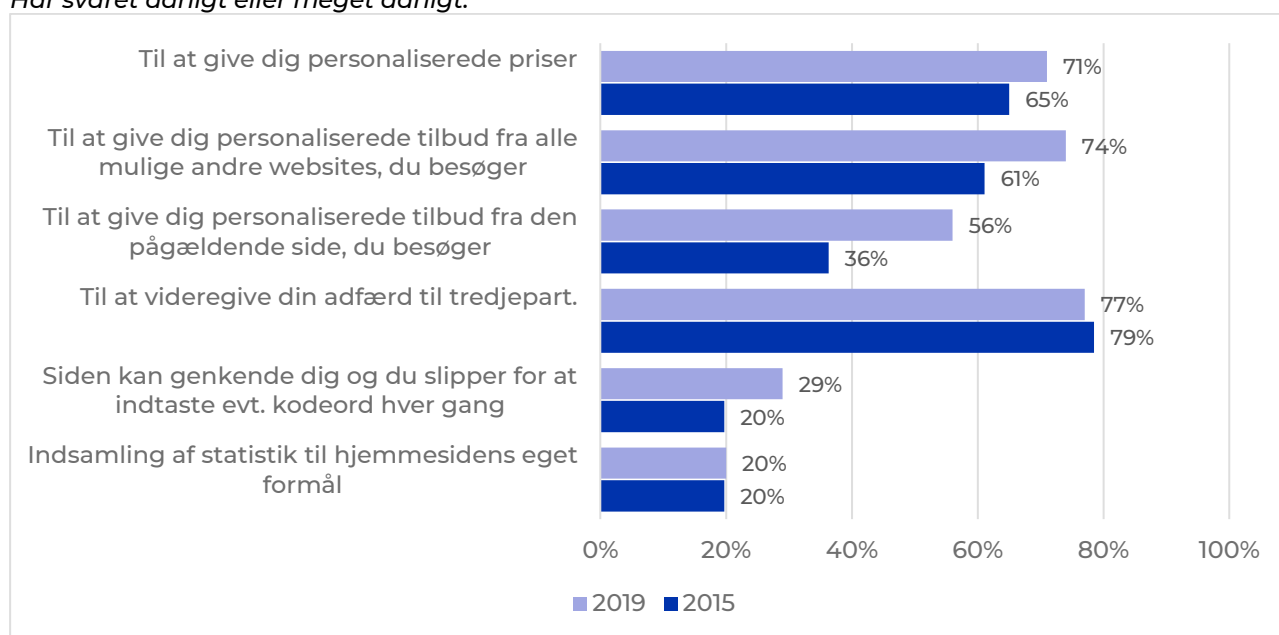
Figur 14 viser, at mange danskere finder det *dårligt* eller *meget dårligt*, at virksomheder eller myndigheder kan bruge personlige data ved hjælp af cookies. Dette gælder særligt, når det

handler om personaliserede priser (71 pct.), tilbud fra alle mulige andre websites (74 pct.) og videregivelse af information til en tredjepart (77 pct.).

Figur 14: Her er nogle måder, virksomheder eller myndigheder kan bruge data på ved hjælp af cookies. Hvordan vil du vurdere følgende formål?

Har svaret *dårligt* eller *meget dårligt*.

Kilde: Userneeds for IDA og Forbrugerrådet Tænk.
Note: n₂₀₁₉ = 2.019, n₂₀₁₅ = 2.000.

Derudover har holdningen til at anvende cookies ændret sig fra 2015 til 2019 i forhold til, om det er okay, at cookies anvendes til at give personaliserede tilbud fra den pågældende side, som besøges. I 2015 vurderede 36 pct. af danskerne, at det var *dårligt* eller *meget dårligt*, mens det i 2019 var 56 pct. af danskerne, som mente dette.

Hvad danskerne finder mindst dårligt ved, at virksomheder eller myndigheder anvender cookies er, at siden kan genkende en og at information indsamles til statistik til hjemmesidens eget formål. Dog er det stadig 20 pct., som vurderer, at det er *dårligt* eller *meget dårligt*. Undersøgelsen peger altså overordnet på, at danskerne generelt er negativt stemt over virksomheders og myndigheders brug af cookies til at spore privatpersoners adfærd og liv.